

Wat doet jouw school met de resultaten van IDP 2.0?

Samenvatting van de resultaten van de gestandaardiseerde proeven voor het vierde leerjaar en de gevalideerde toetsen voor het einde van het basisonderwijs van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Handvatten voor de klaspraktijk.

Elke school in Vlaanderen die gewoon lager onderwijs verstrekt, is verplicht om op het einde van het basisonderwijs bij iedere leerling een gevalideerde toets voor ten minste drie leergebieden af te nemen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen biedt jaarlijks eindtoetsen aan waarmee je als school aan die **decretale verplichting** voldoet. Daarnaast stellen we ook enkele evaluatie-instrumenten voor het vierde leerjaar ter beschikking om vrijblijvend gestandaardiseerd te evalueren.

We kiezen vanuit onze netwerkorganisatie daarbij uitdrukkelijk voor een **breed aanbod** en een **scherpe focus**. Zo bestond het aanbod voor het zesde leerjaar in het schooljaar 2021-2022 uit gevalideerde toetsen voor zes decretaal vastgelegde leergebieden: Frans, mens & maatschappij, muzische vorming, Nederlands, wetenschappen & techniek en wiskunde. Voor het vierde leerjaar waren er gestandaardiseerde proeven voor mens & maatschappij, Nederlands, wetenschappen & techniek en wiskunde. Per proef leggen we telkens de focus op een beperkt aantal leerinhouden. Dat verhoogt de diepgang en geeft zinvolle informatie om de kwaliteit voor die leerinhouden op te volgen.

De resultaten kun je per toets en proef raadplegen via een uitgebreid school- en klasrapport. De linken om deze aan te vragen, kun je terugvinden in [de databank van de evaluatiebox](#) bij de **betreffende toetsen en proeven**. In zo'n rapport worden de resultaten van jouw school of klas vergeleken met Vlaanderen en jullie referentiegroep. Aan de hand van de data in de rapporten kun je als team aan de slag met deze resultaten om de interne kwaliteit van je school verder te ontwikkelen. Waarin zijn jullie sterk, wat willen jullie borgen en waar zetten jullie (extra) op in? Het [IDP-stappenplan](#) kan jou en jouw schoolteam daarbij inspireren. Je kunt steeds een beroep doen op de pedagogische begeleiding voor ondersteuning bij het uitvoeren van het stappenplan.

Daarnaast vind je op de themapagina [Evaluatiebox basisonderwijs](#) ook [de analysedocumenten](#) terug. Daarin staan per toets en proef alle vragen en antwoorden met daarbij de gemiddelde resultaten op Vlaams niveau. Ook de geëvalueerde doelen vind je terug in die documenten.

Muzische vorming 2021 en 2022

Deze tekst vat de Vlaamse resultaten samen voor de gevalideerde toets muzische vorming zowel van het schooljaar 2020-2021 als van 2021-2022 en biedt enkele handvatten voor de klaspraktijk aan. Die handvatten zijn nuttig voor alle leraren van de basisschool en zijn dus niet enkel bedoeld voor de leraren van het zesde leerjaar.

IDP - Muzische vorming 2020-2021 én 2021-2022

Dans in de focus

Uitgangspunten van de gevalideerde toets muzische vorming

Met de online toets muzische vorming van 2021 evalueerden we generieke doelen van de ontwikkelthema's muzische geletterdheid en muzische vaardigheid. In 2022 werd dezelfde toets ter beschikking gesteld. We gaan met deze toets onder andere na in welke mate de leerlingen op het einde van het basisonderwijs expressievormen herkennen, muzische bouwstenen hanteren en competent zijn in beschouwen. Alhoewel er verschillende muzische domeinen aan bod komen, staat 'dans' wel speciaal in de kijker.

Waarom net dans?

Via data die we vanuit alle digitale agendaprogramma's die basisscholen gebruiken toegestuurd krijgen, monitoren we het aanklikken van leerplandoelen Zill. Uit die Zill-data blijkt dat de domeinen beeld en muziek frequent in de scholen aan bod komen maar dat de domeinen dans en drama vaak onderbelicht worden. Daarnaast leren we uit de [Onderwijsspiegel van 2020 maar ook die van 2021](#) dat:

- muzische klasactiviteiten soms **onvoldoende of onvoldoende bewust gericht op de doelen** zijn.
- het onderwijsaanbod vaak **onvolledig en onevenwichtig** is.
- muzische vorming zich **bewuster moet richten op de creatieve ontwikkeling** van de leerlingen.
- de mate waarin de verschillende domeinen aan bod komen sterk **leraar-afhankelijk** is.

We streven naar een breed aanbod van muzische activiteiten en prikkels over de verschillende domeinen heen. Net omdat het vaak minder aan bod komt, kozen we er bewust voor om het domein dans in de gevalideerde toets in de focus te plaatsen.

Muzische vorming werkt blikverruimend. Door leerlingen steeds nieuwe, vaak voor hen onbekende, muzische prikkels te laten ervaren, ontwikkelen ze hun muzisch referentiekader waardoor ze nieuwe muzische en kunstzinnige ervaringen of prikkels beter begrijpen, duiden en waarderen. Bewust hierop inzetten is een troef voor goed muzisch onderwijs. Vandaar onze keuze om een niet-alledaagse dansvoorstelling te gebruiken voor deze toets.

We schrikken dan ook niet van de (zwakke) resultaten en hopen dat deze toets schoolteams aanzet om bewust in te zetten op een breed muzisch aanbod, evenwichtig verdeeld over de vier domeinen: muziek, beeld, dans en drama.

Getoetste generieke doelen?

We beseffen dat slechts een beperkte set van doelen uit muzische ontwikkeling zich lenen om op een gestandaardiseerde wijze via een online tool geëvalueerd te worden. Heel wat belangrijke doelen die binnen muzische vorming worden gerealiseerd, laten zich namelijk niet schriftelijk toetsen. Denk maar aan de doelen van muzische grondhouding.

Volgende doelen kwamen aan bod in de toets.

- 🎵 **MUge2 De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren**
  - Dans > Kracht (spanning, gewicht, energie)
  - Dans > Tijd (duur, tempo, cadans)
  - Dans > Relatie (samen bewegen en dansen)
  - Dans > Structuur (volgorde en frasering)
  - Dans > Vorm (vorm en grootte van de beweging)
  - Dans > Ruimte (vloerpatronen, richtingen, plaats, ruimtelagen)
  - Muziek > Ritme
  - Muziek > Melodie
  - Muziek > Tempo
  - Muziek > Dynamiek
  - Muziek > Structuur/vorm
  - Muziek > Samenklank
  - Muziek > Klankkleur

- 🎵 **MUge3 Boodschappen en symboliek in kunst en muzische expressie begrijpen en verwerken**
  - 8 - 10 Betekenis of boodschap in kunst en expressie toekennen en dit koppelen aan de vormgeving - gevoeligheid ontwikkelen voor symbolen en metaforen en die verbinden met cultuuruitingen van groepen, religies, landen ... - experimenteren met beeldspraak en een eigen boodschap in een sprekende vormgeving verwerken
  - 10 - 12 Een eigen interpretatie geven aan een kunstwerk en die vergelijken met anderen. Actief de betekenis (symboliek, boodschap, beeldspraak) van kunstwerken onderzoeken en die verbinden met de context - in de eigen expressie een boodschap, beeldspraak of symbool verwerken en over die betekenisgeving communiceren en filosoferen

- 🎵 **MUge4 Diverse (kunstzinnige) cultuurervaringen opdoen en verwerken; de waarde en functie van kunst in de samenleving ervaren**

- 🎵 **MUva2 Gericht beschouwen van beelden, muziek, dans en drama met oog voor de muzische bouwstenen, werkvormen en vormgevingsmiddelen:**
  - Muziek
  - 10 - 12 Waarnemingsvermogen actief en spontaan inzetten, (kunst)werken grondig waarnemen met oog voor specifieke details en bijzonderheden, strategieën aanwenden om het waarnemingsvermogen te versterken - voorkennis en ervaring gebruiken om nieuwe impressies grondig te analyseren, de opgedane beschouwing (bouwsteen, werkvorm, vormgevingsmiddelen) op een genuanceerde wijze verwoorden
  - Dans
  - 9 - 10 Geconcentreerd op onderzoek gaan en onder begeleiding het waarnemingsvermogen versterken - kenmerken en eigenheid van een (kunst)werk (bouwsteen, werkvorm, vormgevingsmiddelen) opsporen en met eigen woorden nauwkeurig beschrijven
  - 10 - 12 Waarnemingsvermogen actief en spontaan inzetten, (kunst)werken grondig waarnemen met oog voor specifieke details en bijzonderheden, strategieën aanwenden om het waarnemingsvermogen te versterken - voorkennis en ervaring gebruiken om nieuwe impressies grondig te analyseren, de opgedane beschouwing (bouwsteen, werkvorm, vormgevingsmiddelen) op een genuanceerde wijze verwoorden

Schriftelijk evalueren?

We zijn er ons van bewust dat de leerlingen het niet gewoon zijn om een toets af te leggen voor muzische vorming. Bij de verwerking van de toetsresultaten achteraf moeten de gebruikers van deze toets dit dan ook altijd in het achterhoofd houden. Het is zeker **niet de bedoeling** om muzische en mediakundige ontwikkeling **doorheen het schooljaar schriftelijk te toetsen**. Desalniettemin vinden we het, omwille van het belang van goede muzische vorming van onze leerlingen, relevant om ook de kwaliteitsontwikkeling daarbinnen te stimuleren. Deze toets kan daartoe bijdragen. We gaan ervan uit dat de leerlingen het afleggen van deze toets ervaren als een fijne muzische ervaring.

Resultaten op Vlaams niveau

Schooljaar 2020-2021 en 2021-2022

In 2021 maakten iets meer dan 8 000 Vlaamse leerlingen van het zesde leerjaar voor de eerste keer de online toets muzische vorming. Ze scoorden gemiddeld 48 % op de toets. Ook in 2022 werd de toets bij iets meer dan 8 000 leerlingen afgenomen. Het gemiddelde bedroeg toen 47 %.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opgaven met de gemiddelde resultaten voor Vlaanderen in 2021 en in 2022.

Opgave	Gemiddelde Vlaanderen 2021	Gemiddelde Vlaanderen 2022
1	43 %	43 %
2	69 %	68 %
3	79 %	80 %
4	48 %	46 %
5	35 %	32 %
6	41 %	41 %
7	4 %	4 %
8	38 %	39 %
9	69 %	68 %
10	53 %	53 %

Als we bovenstaande cijfers bekijken merken we dat de verschillen tussen de schooljaren 2020-2021 en 2021-2022 verwaarloosbaar zijn.

Samenvatting op basis van de resultaten van 2021

In de toets *dans* zitten opgaven die nagaan in welke mate de leerlingen zich bewust zijn van de eigenheid van dans en of ze muzisch kunnen uitdrukken wat er in hen leeft. De toets gaat na in welke mate de leerlingen de bouwstenen kunnen herkennen en hanteren (MUge2) en boodschappen en symboliek in muzische expressie begrijpen (MUge3).

Daarnaast biedt de toets aan de leerlingen een kunstzinnige en niet alledaagse cultuurervaring aan (Muge4). De leerlingen worden hierbij ondersteund [door audiovisueel materiaal](#) dat meerdere malen terugkomt. Naast de muzische geletterdheid peilt de toets ook naar technische en expressieve vaardigheden om zich muzisch te kunnen uitdrukken in dans en muziek.

Slechts drie van de tien opgaven lost meer dan 65% van de leerlingen juist op. Op de overige zeven opgaven wordt er opmerkelijk minder goed gescoord. Bij zes van de tien opgaven slaagt zelfs meer dan de helft van de leerlingen er niet in om de opgave correct op te lossen.

Actief de betekenis van een muzische ervaring verbinden met de context

Zeven van de tien leerlingen weten hun muzische ervaring te verbinden met de context. Ondanks dat de tekst in het Duits is, slaagt deze groep erin de boodschap van de dansvoorstelling te achterhalen. Ze begrijpen dat de vier repeterende bewegingen de vier seizoenen voorstellen. Een deel van de voorstelling speelt zich af op het strand. Toch laat slechts 14 % zich hierdoor misleiden.

Pina Bausch was een bekende Duitse danseres en choreografe.
Pina Bausch wilde met deze dans iets uitdrukken en bedacht er ook een passende titel voor.

Welke titel gaf Pina Bausch aan deze dans?

A. Dans van de olifant	3 %
B. Mars van de seizoenen	69 %
C. Op stap door de tijd	14 %
D. Wandeling op het strand	14 %

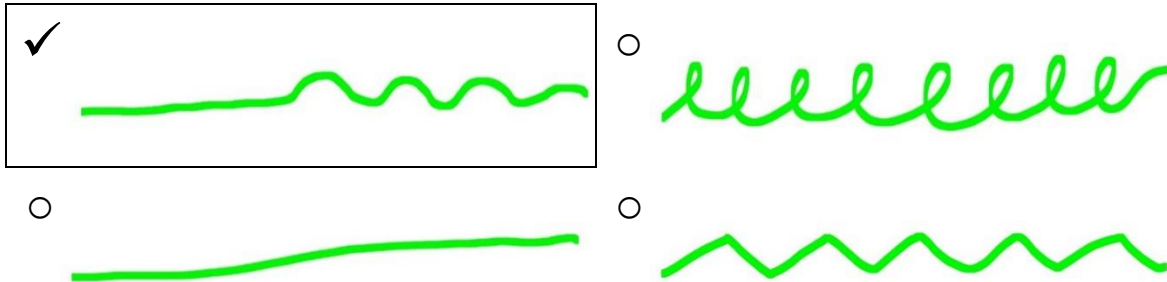

Op vlak van het herkennen en hanteren van de bouwstenen is er nog een grote winst te boeken. Vaak blijft de kennis van de bouwstenen beperkt tot enkele van het domein beeld en muziek. Slechts 35 % van de leerlingen slaagt erin om het juiste vloerpatroon aan te duiden. Een zeer groot deel van de leerlingen is zich, ondanks dat ze op voorhand weten waarop ze moeten letten, niet bewust van de afgelegde weg die de dansers volgen.

Bekijk de dans opnieuw.

Kijk goed naar de weg die de dansers afleggen.

Welk spoor laten de dansers achter op het strand?

A.	35 %
B.	6 %
C.	44 %
D.	14 %
Geen antwoord	1 %

Een mogelijke verklaring voor deze zwakke resultaten is dat de leerlingen niet gewoon zijn om te beschouwen in het algemeen (MUva2) en nog minder om gericht dansvoorstellingen te beschouwen. De [bouwstenen](#), werkvormen en [vormgevingsmiddelen](#) zijn een hulpmiddel om breed en gericht te blijven beschouwen. Al te vaak wordt er in de muzische les productgericht gedacht. Een bijzondere aandacht voor de wisselwerking tussen beschouwen en creëren is vereist.

Deze cartoon illustreert de vluchtigheid waarmee we vaak beschouwen. Ze leert ons dat we vaak wel kijken naar een kunstwerk of voorstelling maar niet [gericht beschouwen](#).

De opgaven zijn uiteraard ook (muzisch) talig. Binnen muzische vorming heb je een bepaalde woordenschat die niet alle leerlingen begrijpen, vaak omdat ze er nog nooit mee in contact gekomen zijn. Een danser die een spoor achterlaat kan vreemd klinken voor een leerling met een mindere muzische taalbagage.

Handvatten voor de klaspraktijk

De groei in het ‘muzisch zijn’ is een continu proces dat bijdraagt aan de totale ontwikkeling van het kind. Als jij als leraar het kind beter wilt maken, wilt ondersteunen in zijn cognitieve groei en alle kansen wilt aanreiken om harmonisch te ontwikkelen, speelt muzische vorming hierin een prominente rol.

Binnen het leergebied muzische vorming bied je doelbewust allerlei gevarieerde situaties aan waarin leerlingen kunnen ervaren hoe mensen gebruik maken van beeld, muziek, drama, beweging en media. Je leert de leerlingen om onbevangen, vrank en vrij uitdrukking te geven aan:

- wat hen bezighoudt
- hoe ze de werkelijkheid ervaren
- wat ze denken en voelen
- hoe ze zijn
- wat ze willen worden

Zet in op muziek, beeld, dans, media én drama

Binnen het leerplan komen de vijf muzische domeinen aan bod. Belangrijk is dat je een evenwichtig aanbod voorziet. Elk domein is even belangrijk. Toch zien we dat sommige domeinen minder aandacht krijgen dan andere domeinen. Om dit voor jezelf in kaart te brengen, kun je vertrekken vanuit de data-analyse van je agendasysteem. Als je het overzicht uit je agenda bekijkt, zie je vaak waar de pijnpunten voor je klas liggen. Hiervan bewust zijn is al een eerste stap in de goede richting.

Inzetten op vijf domeinen doe je niet enkel in je klas. Ook buiten je klas (MUgr5, MUge4, MUva2) zet je bewust de verschillende domeinen evenwichtig in de focus. Bekijk je aanbod van extra-muros-activiteiten en kies bewust eens een ander domein dan dat wat je gewend bent. Gaat elk leerjaar naar een theatervoorstelling of zijn er ook klassen die een dansvoorstelling of concert bezoeken? Is het aanbod van musea enkel gericht op oriëntatie op de wereld of is er ook plaats voor beeldende kunst, mode, audiovisuele kunst ... ?

Zeker de moeite om dit eens met je team in kaart te brengen. Ga in gesprek met de programmamakers van het plaatselijke schoolaanbod als je vindt dat het aanbod te eenzijdig is opgesteld. De programmamakers zullen blij zijn met je ideeën. Een overzicht per provincie van de verschillende cultuurpartners vind je op de website van cultuurkuur.be

Naast het evenwichtig aanbieden van de verschillende domeinen, is het ook wijs om de verschillende domeinen met elkaar te combineren. In de wereld van kunst en theater lopen deze domeinen vaak in elkaar over. Zo bevat een theatervoorstelling vaak acteurs, muziek, audiovisuele beelden en decors. Ook in je klas kun je muzische domeinoverschrijdende activiteiten aanbieden. Enkele voorbeelden: [Zoek je juiste kleur](#), [Licht-donker fotografie](#), [graffiti van feestgeluiden](#).

Met Zill pleiten we er ook sterk voor om muzische vorming geïntegreerd aan te bieden in combinatie met andere leergebieden. Op onze PRO-site vind je in het hoofdstuk [een kans om aan tien ontwikkelvelden te werken](#) meer informatie en linken naar voorbeelden. Ook in de praktijkvoorbeelden [Maak je eigen wiskundige dans](#), [Wie componeerde de 5de symfonie van Beethoven?](#), [Wiskunst: spiegels speuren](#), [kunst met de meetlat](#) vind je combinaties tussen muzische vorming en andere leergebieden. Door deze geïntegreerde aanpak is muzische vorming geen vak op zich en krijg je meer kansen om het muzische te consumeren in je klas. Meer info vind je op de PRO.-site van muzische vorming bij [aan de slag in je klas](#) en [aan de slag op school](#). Ook het omgevingsboek van je school zal je zeker kunnen inspireren.

Kijk breed binnen elk muzisch domein

Naast het combineren van muzische vorming met andere leergebieden, zorg je voor een rijk en gevarieerd aanbod binnen eenzelfde domein. Zet bij dans niet enkel in op relatie, bij drama niet enkel op rol, bij beeld niet enkel op kleur, bij muziek niet enkel op ritme, bij media niet enkel op beeldbewerking ...

Om tot een rijk en gevarieerd aanbod te komen helpt het om de bouwstenen bij MUge2 steeds in het achterhoofd te houden. Breng voor jezelf in kaart welke bouwsteen je wanneer in de focus plaatst. Dit kun je via je digitaal agendasysteem. Je zorgt ervoor dat de leerlingen voldoende oefenkansen krijgen om de verschillende bouwstenen te verkennen, onderzoeken en hanteren. Ook kun je de leerlingen hierin betrekken. In hun (digitaal) portfolio houden ze bij aan welke bouwstenen van welk domein ze gewerkt hebben.

Bouwstenen (MUge2, MEge4)

Beeld	Muziek	Dans	Drama	Media
Licht licht en donker, natuurlijk en kunstlicht, richting: zijlicht en tegenlicht, sfeer, schaduw ...	Klankkleur Eigenschappen, bron, tegenstellingen ...	Tijd Duur (kort-lang), tempo (snel-traag), cadans ...	Rol Rolvastheid, transformatie, inleving, oogcontact ...	Geluid Alledaagse geluiden, effecten, richting, bronnen, voor- en achtergrond, vervormen, samenspel stilte, geluid, meer en minder geluid ...
Ruimte ordening, grondlijn, afsnijding, ... perspectief, voor- en achtergrond ...	Ritme Ritmes, variaties, combinaties, maatsorten, begeleiding bij ..., grafische weergave ...	Structuur Begin-midden-einde, bewegingszin, dansstructuur, choreografie ...	Handeling en taal Handeling van ..., taalspel, taalgebruik ...	Licht Bronnen, effecten, schaduw, licht en donker, richting, sfeer ...
Lijn Soorten (dik-dun, gegolfd-hoekig, zigzag-vloeiend ..., structuren (arcering, herhaling ...), gevoel ...	Melodie Toonhoogte, melodieën, grafische weergave ...	Kracht Gewicht (zwaar-licht), spanning (gespannen-ontspannen), energie (sterk-zacht) ...	Structuur verhaalopbouw, scenario, spelinhoud, spanning, sfeer (grappig, verhalend, tragisch ...)	Kader Voor-achter, binnen-buiten beeld, dichterverder, hoog-laag, standpunt, diepte, lijnen, beweging van opnameapparaat, plaatsing object ...
Vorm Soorten, kenmerken, contrasten, patronen, symmetrie, gevoel ...	Tempo Snel en traag, tempowisselingen ...	Vorm Vormen met je lichaam, ter plaatse met verplaatsing, groot-klein, lichaamsdelen-hele lichaam, open-gesloten, hoekig-rond ...	Tijd Werkelijke en verbeelde tijd, de tijd suggereren, tijd nemen, timing, spelritme ...	Montage Volgorde, wisselwerking, herhaling, variatie, contrast ...
Kleur Tonen en tinten, heldere en donkere kleuren, kleurkarakter (warm, koud ...), kleurharmonie ...	Dynamiek Zacht-luid, staccato-legato, veel-weinig, variaties, grafische symbolen ...	Ruimte Richting, ruimtelagen (hoog-laag), vloerpatronen, opstelling ...	Ruimte Ruimtebewustzijn, ruimteverdeling, de ruimte suggereren, mise-en-scène, open spelen ...	Beeldbewerking Beeldsignalen, vervormingen, bewerkingen, verkleinen-vergroten, effecten ...
Textuur Kenmerken (hard, zacht, ruw, glad, harig, stekelig ...), gevoel ...	Structuur/Vorm Herhaling, variatie, contrast, patronen, ABA, rondo, canon, grafische weergave ...	Relatie synchroon, inspelen (spiegelen, vraag/antwoord, leiden/volgen ...)	Samenspel Interactie, acceptatie (aanvaarden van ideeën), aandacht geven, generositeit (kunnen verliezen) ...	
Compositie ordening, patronen, contrast, ritme, evenwicht, patronen ...	Samenklank Eenstemmig-meerstemmig, samen zingen of spelen ...			

Naast het breed inzetten van de verschillende bouwstenen van muzische vorming zorg je ook voor een breed aanbod van vaardigheden, werkvormen en technieken. Zet bij dans niet enkel in op gestructureerde dans, bij drama niet enkel op dramaspel, bij beeld niet enkel op schilderen, bij muziek niet enkel op zingen, bij media niet enkel op fotografie ... Zorg er ook hier voor dat je een gevarieerd aanbod aan de leerlingen aanbiedt. In de ontwikkelstappen van het doel MUva3 zijn er verschillende technieken, werkvormen en materialen ter inspiratie opgenomen. Niet als verplichte afvinklijst maar als bron waaruit je kunt putten.

Vaardigheden (MUva3, MEva2)

Beeld	Muziek	Dans	Drama	Media
Beeldspel	Muziekspel	Bewegingsexpressie	Dramaspel	Video <i>Opnemen, afspelen, bewerken, monteren ...</i>
Tekenen - kleuren <i>Potlood, viltstift, balpen, houtskool, pen, inkt ...</i>	Musiceren met de stem	Dansspel	Drama met materialen <i>Poppenspel, schimmenspel, maskerspel ...</i>	Audio <i>Opnemen, afspelen, bewerken, monteren ...</i>
Schilderen - stempelen <i>Plakkaatverf, acrylverf, ecoline, Oost-Indische inkt ...</i> <i>Penselen, eigen lichaam, voorwerpen ...</i>	Musiceren met instrumenten en materialen <i>Lichaam, klein slagwerk, Boomwhackers, allerlei (glazen, potjes, emmers ...), muziekinstrumenten ...</i>	Gestructureerde dans <i>dansstijlen, kinderdans ...</i>	Verbaal drama <i>Improvisatie, inspringspel, toneelspel, werken met teksten ...</i>	Fotografie <i>Fotograferen, bewerken: grootte, bijsnijden, effecten ...</i>
Werken met plastische materialen <i>Klei, plasticine, brooddeeg, papierpulp, gips ...</i>	Musiceren met grafische partituren <i>Grafische partituur, klassieke muzieknotatie ...</i>	Dans ontwerpen <i>bewegingsreeks (dagelijkse handelingen, beroepen, personages, plaatsen, verhalen, dansbewegingen ...), partituur (duplo, tekeningen, Motiv ...), improvisatie ...</i>	Non-verbaal drama <i>Tableau vivant, pantomime, clownerie ...</i>	
Collage, assemblage, constructie, beeldhouwen, textiel <i>Papier, dozen, wegwerpmateriaal, textiel, hout, steen ...</i>	Ontwerpen van klank en muziek <i>Klankverhaal, geluidsdecor, improviseren, muziekstuk ontwerpen ...</i>			
	Muziek begrijpen door beweging <i>Stappen, stampen, klappen, met materialen ...</i>			

Muzische vorming, een vreemde taal

Om vlot te participeren in de wereld van vandaag is **communicatie** een essentiële voorwaarde. Binnen het leergebied muzische vorming eigenen de leerlingen zich gaandeweg een taal toe om zich

expressief, emotioneel, mediawijs en **muzisch uit te drukken**. Diezelfde taal is nodig om verschillende kunstvormen te begrijpen, te interpreteren of kritisch te benaderen. Een muzisch geschoolde leerling spreekt de taal van het beeld, de beweging, de klank en het lichaam. Met deze bagage op zak kan het kind communiceren op een manier die niet met standaardtaal te vangen is. Deze vormen van communiceren overstijgen vaak de ratio en verklanken het irrationele. Eveneens scheppen ze de mogelijkheid om met een positieve **kritische blik** tegen de wereld aan te kijken.

Het generieke doel [MUge2 De muzische bouwstenen beleven, herkennen, onderzoeken en hanteren](#) en het generieke doel [MUva2 Gericht beschouwen van beelden, muziek, dans en drama met oog voor de muzische bouwstenen, werkvormen en vormgevingsmiddelen](#) helpen je om de muzische woordenschat in te oefenen. Laat je inspireren in je aanpak door de opbouw van de ontwikkelstappen bij deze doelen.

Zie overal muzische mogelijkheden in

Een ontwikkelthema waar je best veel tijd aan besteedt, is de muzische grondhouding. Hierdoor ontwikkel je bij de leerlingen een open houding tegenover het [verbeelden](#), de kunsten en expressie. Het wekt hun nieuwsgierigheid. Deze nieuwsgierigheid zet aan tot het verleggen van grenzen en het verbreden van de muzische bagage.

Je prikkelt de leerlingen door te zorgen voor een gevarieerd aanbod in een gevarieerde context en gaat op zoek naar de muzische mogelijkheden in je klaspraktijk en daarbuiten. Door deze muzische mogelijkheden te onderzoeken, oefenen de leerlingen ook steeds de muzische taal in. Verschillende [illustraties](#) op onze *Zin in leren! Zin in leven!*-pagina tonen hoe je hierop kunt inzetten.

Ga aan de slag met muzische vorming!

Op de [PRO.-site muzische vorming](#) van Katholiek Onderwijs Vlaanderen kan je

- [aan de slag met muzische vorming in de klas](#)
- [aan de slag met muzische vorming op school](#)
- [vijf troeven](#) van muzische vorming ontdekken
- ons aanbod voor [professionalisering muzische vorming](#) vinden

Op de [PRO.-pagina basisaanbod leerplanimplementatie](#) vind je alle nascholingen die je kunnen ondersteunen bij het implementeren van het nieuwe leerplan *Zin in leren! Zin in leven!*

De ZILL-site helpt je op weg met:

- [praktijkvoorbeelden van muzische ontwikkeling](#)
- [praktijkvoorbeelden van mediakundige ontwikkeling](#)
- [illustraties van muzische ontwikkeling](#)
- [illustraties van mediakundige ontwikkeling](#)

Op de [evaluatiebox basisonderwijs](#) vind je ter illustratie evaluatie-instrumenten om breed te evalueren:

- voor [mediakundige ontwikkeling](#)
- voor [muzische ontwikkeling](#)

Wil je je **beginsituatie van muzische vorming** in je school in kaart brengen, neem dan contact op met je schoolbegeleider of rechtstreeks met [Roel Aerts](#). We ontwikkelden een instrument om de beginsituatie van muzische vorming in een duidelijk overzicht weer te geven. Op basis hiervan werken we een stappenplan uit om de werkpunten aan te pakken.

Marijke De Meyst coördineerde de toetsontwikkeling, -afname en -analyse. *Ann-Sofie Decoutere* (Nederlands), *Els De Smet* (M&M), *Greet Van Mello* en *Mia Vanden Waeyenbergh* (Frans), *Patrick Malfait* (W&T), *Roel Aerts* (muzische vorming) en *Sabine Jacobs* (wiskunde) stelden de samenvatting en handvatten op. Heb je vragen? Neem dan zeker contact op met iemand van ons.

